

AVRUPA KONSEYİ BAKANLAR KOMİTESİ

KAMU SORUMLULUĞU İLE İLGİLİ ÜYE DEVLETLERE YÖNELİK BAKANLAR KOMİTESİ

R(84)15 SAYILI TAVSİYE KARARI¹

(18 Eylül 1984 tarihinde Deleğeler Komitesinin

375. toplantısında Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilmiştir)

Unofficial translation to Turkish: Recommendation No. R (84)15 of the Committee of Ministers relating to public liability (Adopted by the Committee of Ministers on 18 September 1984, at the 375th meeting of the Ministers' Deputies)

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This unofficial translation is published by arrangement with the Council of Europe and with financial support of the European Union within the EU-CoE Joint Project on Improving the Effectiveness of the Administrative Judiciary and Strengthening the Institutional Capacity of Council of State, but under the sole responsibility of the translator.

Bu yayının orijinali Avrupa Konseyi tarafından hazırlanmış ve Konseyin izniyle kullanılmıştır. Bu resmî olmayan çeviri, Avrupa Konseyinin düzenlemesiyle basılmış olup, "İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi" AB-AK Ortak Projesi kapsamında, Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. Çevirmenin yegâne sorumluluğunda.

Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Tüzüğü'nün 15.b maddesi hükümleri uyarınca, Avrupa Konseyinin üyeleri arasında daha çok birlik sağlama hedefine sahip olduğunu göz önünde bulundurarak;
Kamu idarelerinin gitgide artan sayıda alana müdahale ettiğini, bu idarelerin faaliyetlerinin kişilerin hak, özgürlük ve menfaatlerini etkileyebileceğini ve bazen zarara yol açabileceğini göz önüne alarak;

¹ İşbu Tavsiye Kararı kabul edildiği tarihte ve Deleğeler Komitesi toplantıları Usul Kurallarının 10.2.c maddesi tatbik edilmek suretiyle, İsveç Temsilcisi kendi Hükûmetinin bu Tavsiye Kararı'na uyup uymama hakkını saklı tutmuş ve Danimarka ve Norveç Temsilcileri de kendi Hükûmetlerinin işbu Tavsiye Kararı'ndaki II. İlkeye uyup uymama hakkını saklı tutmuştur.

Kamu idarelerinin topluma hizmet ettiği düşünöldüğünde, zarara uğrayan kişiler açısından söz konusu zarara katlanmanın uygun olmadığı hâllerde, bu zararın telafi edilmesi gerektiğini göz önüne alarak;

77(31) sayılı Karar'da dile getirildiği üzere idarenin işlemleri karşısında bireyin korunması hakkındaki genel ilkeleri ve R(80)2 sayılı Tavsiye Kararı'nda dile getirildiği üzere idarenin takdir yetkilerinin kullanımı ile ilgili ilkeleri hatırdâ tutarak;

Kamu sorumluluğu alanında kişilerin korunması ihtiyacını göz önünde bulundurarak;

Üye devletlerin hükümetlerine:

a. Kanunlarında ve uygulamalarında işbu Tavsiye Kararı'na ekli ilkelere uygun hareket etmelerini,

b. Kamu idarelerinin kamu sorumluluğu alanında yükümlölüklerinin finansal kaynak eksikliği dolayısıyla yerine getirilmemesini engellemek için, gerekli hallerde, kendi iç düzenleri içerisinde uygun bir mekanizma kurulmasının uygunluğunu incelemelerini tavsiye etmektedir.

Kapsam ve tanımlar

1. Bu Tavsiye Kararı kamu sorumluluğu, yani kamu idarelerinin kendi işlemlerinden doğan zararı ya tazminat yoluyla ya da başka uygun yollarla giderme yükümlülüğü ile ilgilidir.
2. “Kamu idaresi”:
Resmi yetkinin imtiyazlarını kullanan
  - a. her türden ve her düzeyde kamu hukuku tüzel kişiliği (devlet; bölge; il; belediye; bağımsız kamu tüzel kişiliği dahil) ve
  - b. herhangi bir gerçek kişi anlamına gelir.
3. “İşlem” terimi kişilerin hak, özgürlük veya menfaatlerini doğrudan etkileyen bir nitelik taşıyan her türlü eylem veya ihmal anlamına gelir.
4. İşbu Tavsiye Kararı’nın kapsadığı işlemler şunlardır:
  - a. Düzenleme yetkisini kullanan normatif işlemler;
  - b. Düzenleyici nitelikte olmayan idari işlemler;
  - c. Fiziksel işlemler.
5. Yukarıdaki 4. fıkra kapsamına giren işlemler arasında, yargı idaresinde gerçekleştirilen ancak bir yargı fonksiyonunun kullanılması sırasında ifa edilmeyen işlemler de yer almaktadır.
6. “Mağdur” terimi, zarar gören kişi veya telafi talep etme hakkına sahip olan herhangi bir kişi anlamına gelir.

İlkeler

I

Bir kamu idaresinin, hukuken kendisinden makul olarak beklenebilecek bir şekilde davranmaması sonucu ortaya çıkan bir işlemde kaynaklanan zarar karşılığında, zarar görmüş kişiye telafi sağlanmalıdır. Yerleşik bir hukuk kuralının ihlali durumunda, böyle bir davranışın vuku bulduğu varsayılır.

II

1. Yukarıdaki I. İlkede dile getirilen koşullar karşılanmasa dahi, aşağıdaki koşullar dâhilinde zarar gören kişinin zararı tek başına üstlenmesine göz yumulmasının açıkça haksızlık olacağı hâllerde telafi sağlanmalıdır: İşlem genel kamu yararına hizmet etmeli, sadece bir kişi veya sınırlı sayıda kişi zarara uğramış olmalı ve işlem istisnai nitelik taşımalı ya da zarar söz konusu işlemin istisnai bir sonucu olmalıdır.

2. Bu ilkenin tatbiki yalnızca belirli işlem kategorileriyle sınırlı tutulabilir.

III

Mağdur kişi, kendi kusuru veya hukuki yolları kullanmaması nedeniyle zarara katkıda bulunmuş ise, zararın telafisi buna göre azaltılabilir veya reddedilebilir.

Mağdurun ulusal hukuk kapsamında sorumlu olduğu bir kişinin zarara katkıda bulunmuş olması hâlinde de aynı yaklaşım geçerli olmalıdır.

IV

Bir kamu idaresine karşı dava açma hakkı, öncelikle kamu idaresinin temsilcisine karşı işlem başlatma yükümlülüğüne bağlı kılınmamalıdır.

Adli muhakemeler öncesinde bir idari arabuluculuk sistemi mevcutsa, bu sisteme başvurulması adli muhakemelere erişime hâlel getirmemelidir.

V

Yukarıdaki I. İlke kapsamındaki telafi eksiksiz şekilde yapılmalıdır; zararın türünün, niteliğinin ve telafi biçiminin tespiti ulusal hukukun yetkisine girmektedir.

Yukarıdaki II. İlke kapsamındaki telafi, hakkaniyet prensiplerine dayalı olarak sadece kısmi şekilde yapılabilir.

VI

Telafiye hükmeden kararlar mümkün olduğunca hızlı şekilde uygulanmalıdır. Bunun için uygun bütçe tedbirleri veya başka tedbirler alınmalıdır.

Ulusal hukuk kapsamında özel uygulama usulüne ilişkin bir sistem öngörülmüşse, bu sistem kolayca erişilebilir ve süratli olmalıdır.

VII

Kamu sorumluluğu işlemleri ile ilgili süreler ve bunların başlangıç noktalarına ilişkin kurallar, dava hakkının etkili bir şekilde kullanılmasına hâlel getirmemelidir.

VIII

Mağdurun uyuşu, kamu sorumluluğu alanında herhangi bir ayrımcılığa yol açmamalıdır.

Nihai hükümler

Bu Tavsiye Kararı:

- a. Bir üye devletin yukarıda dile getirilen ilkeleri işbu Tavsiye Kararı'nın kapsadığı işlem kategorileri dışındaki kategoriler için de uygulama ya da mağdurlara daha geniş bir koruma tedbiri sağlayan hükümler benimseme imkânını sınırlayacak;
- b. Uluslararası sözleşmelerde belirtilen herhangi bir özel sorumluluk sistemini etkileyecek;
- c. Tüm koşullarda mağdurlara yeterli telafi sağlanması kaydıyla, posta ve telekomünikasyon hizmetleri ve ulaşım alanlarındaki özel ulusal sorumluluk sistemlerinin yanı sıra silahlı kuvvetlere özgü özel sorumluluk sistemlerini etkileyecek;
- d. Kamu makamları ve özel şahıslar açısından eşit şekilde geçerli olan özel ulusal sorumluluk sistemlerini etkileyecek şekilde yorumlanmamalıdır.

Bu belgenin çevirisi, *İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi* projesi kapsamında Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmiştir.

Translation is co-funded by **the European Union, the Council of Europe and the Republic of Turkey** under the Project on *Improving the Effectiveness of the Administrative Judiciary and Strengthening the Institutional Capacity of Council of State*.